

Sygn. akt III USK 237/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania P. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26
sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 marca 2020 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 marca 2020 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w W. (organ rentowy), wniesioną od wyroku Sąd Okręgowy w Ś. z 5 grudnia 2018 r., VII U [...], zmieniającego decyzję organu rentowego z 21 sierpnia 2018 r. przez przyznanie P. S. (wnioskodawca) prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, poczynając od 1 sierpnia 2018 r. do 31 października 2020 r. i orzekł o odpowiedzialności organu rentowego na dzień wydania zaskarżonej decyzji.

W sprawie ustalono, że orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 20 maja 2013 r. wnioskodawca został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy od 2 lutego 2010 r. do 30 kwietnia 2013 r. oraz za częściowo niezdolnego do pracy od 1 maja 2013 r. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z 20 października 2017 r. wnioskodawca został uznany za częściowo niezdolnego do pracy z datą powstania

tej niezdolności od 1 maja 2013 r. do 31 października 2020 r. Sąd drugiej instancji wskazał, że u wnioskodawcy, urodzonego 27 stycznia 1989 r., całkowita niezdolność do pracy powstała 2 lutego 2010 r. i trwała do 30 kwietnia 2013 r. Następnie od 1 maja 2013 r. jest on częściowo niezdolny do pracy z powodu schizofrenii paranoidalnej. Niezdolność do pracy powstała jednak jeszcze przed okresem ubezpieczenia, który wnioskodawca rozpoczął 25 listopada 2010 r. Na dzień złożenia wniosku o rentę, staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy wyniósł ponad 4 lata okresów składkowych i nieskładkowych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd drugiej instancji stwierdził, że organ rentowy mylnie interpretuje art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zarzucając, że wnioskodawca nie spełnił zapisanego w nim warunku prawa do renty, gdyż u niego niezdolność do pracy wystąpiła jeszcze przed okresem ubezpieczenia wskazanym w tym przepisie. Sąd Apelacyjny wskazał, że organ rentowy błędnie nie dopuszcza możliwości uzupełnienia stażu ubezpieczeniowego przez osoby uprawnione znajdujące się w sytuacji wnioskodawcy. Sądy obu instancji powołały się na wyrok Sąd Najwyższego z 5 maja 2016 r., II UK 207/15, LEX nr 2290395, zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym stażem rentowym na dzień powstania całkowitej niezdolności do pracy, ale w okresie trwania tej niezdolności uzupełni ten okres, to po spełnieniu tego warunku nabywa prawo do renty. Sąd Apelacyjny stwierdził, że błędne jest założenie, iż okres składkowy i nieskładkowy wynikający z art. 57 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych musi przypadać bezwzględnie przed dniem powstania całkowitej niezdolności do pracy. Warunek taki nie został wprost ustanowiony przez ustawodawcę. Jeżeli ustawodawca wymagany okres składkowy sytuuje w określonym przedziale czasowym, wyraża to wprost w przepisie, jak ma to miejsce w art. 58 ust. 2 i 3 tej ustawy. Uwzględnianie stażu rentowego wyłącznie do dnia powstania całkowitej niezdolności byłoby sprzeczne z art. 100 ust. 1 ustawy.

Sąd uznał, że skoro niezdolność do pracy wnioskodawcy istnieje nieprzerwanie od 2 lutego 2010 r., to warunek z art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest spełniony zawsze o ile ubezpieczony będzie legitymował się wymaganym okresem ubezpieczenia. W

konsekwencji w przypadku P. S. chodziło tylko o uzupełnienie stażu ubezpieczeniowego do wymaganej wysokości. Zdaniem Sądu Apelacyjnego skoro niezdolność do pracy powstała u niego 2 lutego 2010 r., czyli przed ukończeniem 22 roku życia i ciągle trwa, powinien legitymować się stażem ubezpieczeniowym w wymiarze co najmniej 2 lat, który to warunek spełnia, bo jego okres składkowy i nieskładkowy wynosi ponad 4 lata. W ocenie Sądu wnioskodawca, który na dzień złożenia wniosku o rentę, legitymował się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym i jest niezdolny do pracy (nawet, gdy ta niezdolność powstała wcześniej), i w tym dniu spełniał warunki prawa do świadczenia, nabył prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł organ rentowy, zaskarżając go w całości. Wnosząc o przyjęcie jej do rozpoznania, powołał się na jej oczywistą zasadność, polegającą na naruszeniu art. 57 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 58 i art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wnioskodawca spełnia wszystkie przesłanki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w sytuacji, gdy niezdolność do pracy nie powstała w okresach wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9a, pkt 10a, pkt 11-12, 13a, pkt 14a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1- 3, 5a, pkt 6 i 12 tej ustawy ani też w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. Organ rentowy podniósł, że skarga jest oczywiście uzasadniona albowiem Sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie - w bezspornym stanie faktycznym niniejszej sprawy, skutkujące wydaniem oczywiście nieprawidłowego wyroku, którego konsekwencją jest przyznanie prawa do świadczenia z tytułu niezdolności do pracy pomimo braku spełnienia łącznie niezbędnych ustawowych przesłanek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikowała się do przyjęcia jej celem merytorycznego rozpoznania, ponieważ lektura uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji nie ujawniła oczywistego, widocznego na pierwszy rzut oka błędu w

zastosowaniu wskazanych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 57 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 58 i art. 100 ust. 1).

Na wstępie przypomnieć należy, że w świetle utrwalonego orzecnictwa Sądu Najwyższego oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi w przypadku oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ § 1 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, czy wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185; z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133; z 17 maja 2018 r., IV CSK 599/17, LEX nr 2499804). Skarżący musi więc wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 573/17, LEX nr 249707).

Organ rentowy nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Organ rentowy w istocie kwestionuje prawidłowość zastosowania art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazując, że dla nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy istotne jest, aby niezdolność ta powstała w okresach wymienionych w powołanym przepisie. Zdaniem organu rentowego dla spełnienia warunku określonego w art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy przez osobę niezdolną do pracy, której niezdolność do pracy nie powstała w okresach wyszczególnionych tym przepisem i wykonującą pracę odpowiednią do zachowanych możliwości zdrowotnych, przyjmuje się, że wymagane jest pogorszenie stanu zdrowia w stopniu uniemożliwiającym przynajmniej wykonywanie pracy w dotychczasowym ograniczonym stanie zdrowia zakresie.

Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że to organ rentowy mylnie interpretuje art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach zarzucając, że wnioskodawca nie spełnił zapisanego w nim warunku prawa do renty. Należy przy tym podkreślić, że Sąd Najwyższy w trafnie powołanym przez Sąd obu instancji, wyroku z 5 maja 2016 r., II UK 207/15, (LEX nr 2290395) stwierdził między innymi, że uwzględnianie stażu rentowego wyłącznie do dnia powstania całkowitej niezdolności byłoby sprzeczne z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej. Skoro w danej sytuacji warunki prawa do renty to: określony staż rentowy i całkowita niezdolność do pracy, to w konsekwencji ubezpieczony, który w określonym dniu legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym i jest jednocześnie całkowicie niezdolny do pracy (choćby ta niezdolność powstała wcześniej), w tym właśnie dniu spełnia warunki prawa do świadczenia. Innymi słowy, jeśli ubezpieczony nie legitymuje się wymaganym stażem rentowym na dzień powstania całkowitej niezdolności do pracy, ale w okresie trwania tej niezdolności uzupełni ten okres i osiągnie wymagany czas okresów składkowych i nieskładkowych, to po spełnieniu tego warunku nabywa prawo do renty.

Nie doszło zatem do oczywistego naruszenia art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny (jak i Sąd pierwszej instancji), zaaprobował argumentację Sądu Najwyższego, że błędne jest założenie, iż okres składkowy i

nieskładkowy wynikający z art. 57 ust. 2 ustawy musi przypadać bezwzględnie przed dniem powstania całkowitej niezdolności do pracy, ponieważ warunek taki nie został przewidziany w tym przepisie przez ustawodawcę.

Odnosząc powyższe do stanu faktycznego niniejszej sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdził, że skoro niezdolność do pracy wnioskodawcy istnieje nieprzerwanie od 2 lutego 2010 r., to warunek z art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest spełniony o ile wnioskodawca będzie legitymował się wymaganym okresem ubezpieczenia. W przypadku P. S. Sądy obu instancji ustaliły, że ubezpieczony spełnił ten warunek, ponieważ jego okres składkowy i nieskładkowy wynosi ponad 4 lata, zatem na dzień złożenia wniosku o rentę, legitymował się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym, jest niezdolny do pracy zatem nabył prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.